

DECLARACIÓ DEL CONSELL ASSESSOR DE LA GENT GRAN DE
BARCELONA SOBRE LA SITUACIÓ ECONÒMICA I EL RISC
D'EXCLUSIÓ SOCIAL DE LES PERSONES GRANS

ANTECEDENTS

El Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona i els Consells de Gent Gran de Districte sempre han mostrat la seva preocupació per la situació econòmica i per la vulnerabilitat social de les persones grans, especialment de les dones grans i de les persones amb dependència.

Mostra d'aquesta preocupació han estat els manifestos aprovats pels Consells de Gent Gran dels districtes de Sant Andreu, Sants-Montjuïc i Gràcia i els treballs realitzats pel Grup de treball sobre *la situació econòmica i els risc d'exclusió de les persones grans*, que el Consell Assessor de la Gent Gran va posar en marxa per analitzar la situació.

INTRODUCCIÓ

Les persones grans som un important actiu de la societat. No només hem contribuït amb el nostre treball individual i col·lectiu al benestar actual de les nostres famílies i de la ciutadania en general, sinó que en la situació actual, marcada per una de les crisis econòmiques més grans que hem conegut, ho continuem fent. Donem suport de tota mena als nostres familiars, contribuïm com a ciutadans amb els nostres impostos, contribuïm com a consumidors i també com a persones voluntàries en gran diversitat de projectes i entitats socials, polítiques i culturals. Cal fer un especial reconeixement a les dones grans que hem estat treballadores dins i fora de casa, que mai ens jubilem del fet de tenir cura dels nostres ni de treballar per aconseguir una ciutat millor.

La situació de crisi actual comporta un empitjorament d'aquestes situacions, que augmentaran si es continuen retallant els drets i les prestacions de l'estat del benestar. La crisi està afectant contundentment tot el país, i provoca desacceleració econòmica, caiguda del PIB, creixement dramàtic de l'atur, reducció dels ingressos familiars i empobriment social. Aquesta situació es prolonga en el temps i fa necessària la contribució de tots els grups socials d'acord amb els principis d'equitat i justícia.

Però l'equitat i la justícia no s'aconsegueixen reduint les prestacions socials. En la consciència col·lectiva hi ha el sentiment que, quan s'arriba una certa edat, les persones tenen dret a la suficiència econòmica, a l'atenció sanitària, als serveis socials -en cas que els necessitin- i al reconeixement i l'afecte social dels seus conciutadans. Disminuir o retocar a la baixa aquestes prestacions és retrocedir en la història, renunciar als avenços que ha assolit la nostra societat.

Segons les estadístiques publicades per l'IDESCAT sobre la distribució personal de la renda i el risc de pobresa de l'any 2009, el sector de població amb més risc de pobresa relativa són les persones grans, amb el 25'1% (les dones grans són les més afectades, amb el 28%, mentre que els homes tenen un 21,3%). Aquestes estadístiques també situen el llindar de risc de pobresa per una persona en 8.992 euros anuals, cosa que ens permet afirmar que totes les pensions mínimes de caràcter individual de l'any 2011 tenen quanties inferiors al llindar de risc de pobresa de l'any 2009, així com que el referent econòmic per accedir a les prestacions socials a Catalunya (IRSC) també és inferior a aquest llindar.

Aquells que han provocat la crisi no n'estan pagant les conseqüències. Per això, les persones grans de Barcelona exigim als nostres governants que lluitin contra aquesta situació amb tots els mitjans que tenen al seu abast i que posin l'economia al servei de la ciutadania. En aquesta tasca ens tindran al seu costat.

Aquells que plantegen que la societat del benestar és insostenible i que són necessàries reformes que impliquen la retallada de drets, el que veritablement estan plantejant és que els individus estem sols davant de l'adversitat. Enfront d'una societat individualista i insolidària hem de reforçar i impulsar una societat en la qual prevalgui la solidaritat, la justícia i la democràcia, amb drets i obligacions per a tots els ciutadans.

Les reivindicacions que recollim en aquest document no són només en benefici de les persones que actualment som grans sinó també per als qui ho seran i per a tota la ciutadania. Una societat inclusiva que vetlla pel benestar de tots els seus membres és una societat justa i avançada.

RECONeixEMENTS

En els darrers anys a Espanya, Catalunya i també a Barcelona s'han experimentat importants avenços en el reconeixement dels drets socials i individuals de les persones grans.

L'aprovació que va fer el govern espanyol de la Llei 39/2006 de promoció de l'autonomia personal i l'atenció a les persones amb situació de dependència, i la Llei 12/2007 de serveis socials de Catalunya han convertit els drets socials en la quarta dimensió de l'estat del benestar.

Des del punt de vista econòmic, cal reconèixer l'increment de totes les pensions mínimes per sobre de l'IPC entre els anys 2005 i 2011, i la reforma que va realitzar el govern espanyol del sistema públic de pensions mitjançant la Llei 40/2007, de mesures en matèria de Seguretat Social.

A Catalunya també cal reconèixer les prestacions econòmiques de dret subjectiu que es contemplen a la Llei de prestacions socials de caràcter econòmic, com la prestació pel manteniment de despeses de la llar dels cònjuges o familiars supervivents o la prestació complementària per a pensionistes de la modalitat no contributiva.

A Barcelona, el desplegament del Pla Municipal de Gent Gran, el desplegament del nou model de Serveis Bàsics o el Pla d'Inclusió Social són igualment un exemple de l'esforç del govern de la ciutat per millorar la qualitat de vida de la gent gran ha comportat que entre l'any 2007 i l'any 2010 hi hagi una evolució summament positiva dels recursos i serveis per a les persones grans de la ciutat:

- Un increment gairebé del 64% en serveis de teleassistència, amb prop de 50.000 persones ateses l'any 2010.
- Un increment del 102% de llars ateses amb serveis d'atenció domiciliària, amb prop de 15.000 llars ateses l'any 2010.
- Un augment de 20 espais de prestació d' "Àpats en companyia" respecte dels 8 espais que hi havia l'any 2007.
- Inauguració de 5 promocions d'habitatges amb serveis, amb 395 habitatges nous. Pel que fa al nombre d'habitatges, s'ha passat de 815 a 1.206 nous habitatges.
- Un augment de 6 centres nous de La xarxa de centres de serveis socials: s'ha passat de 34 a 40 per donar millor cobertura als diferents barris de Barcelona. Però, a més, per tal de millorar l'atenció a les persones s'han construït 17 centres nous i se n'han remodelat 22.
- Increment substancial del pressupost per l'atenció a les situacions d'urgència social, de manera que durant el 2010 s'han fet 8.218 ajuts a persones i famílies, que han comportat una despesa de 2.274.648 euros.
- Augment del 36% de persones ateses en els centres de serveis socials, que fa un total de 61.300 persones l'any 2010, de les quals el 45% són persones grans.

El Consell Assessor de Barcelona reconeix l'esforç pressupostari que ha fet l'Ajuntament de Barcelona en relació als serveis per a la gent gran i reclama i exigeix que aquest esforç es mantingui en el futur.

Cal fer, finalment, un reconeixement de la tasca de les entitats sense ànim de lucre que treballen per millorar la qualitat de vida de les

persones grans. I molt especialment de totes les persones voluntàries involucrades en els programes i projectes adreçats a les persones grans tant de caràcter social com relacional.

El Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona exigeix, amb caràcter general:

- Que les administracions (estatal, autonòmica i local) garanteixin els recursos econòmics i humans necessaris per desenvolupar les lleis de progrés social aprovades els últims anys.
- Que en la planificació i el desenvolupament dels serveis socials i sanitaris es tingui una especial atenció a les necessitats de les dones grans.
- Que la planificació i l'impuls dels serveis socials bàsics compti amb la col·laboració de les entitats que realitzen accions comunitàries per desenvolupar les mesures necessàries per tal d'evitar l'aïllament i la soledat de les persones grans.
- Que s'impulsin programes que fomentin les relacions inter-generacionals i interculturals en l'àmbit de ciutat i de districte.
- Que la ciutadania pugui interaccionar amb les administracions públiques i amb els serveis d'emergències (i les empreses de serveis bàsics) mitjançant canals d'atenció telefònics gratuïts.

El Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona exigeix, amb caràcter econòmic:

- Que s'incrementin de manera gradual totes les pensions mínimes de manera fins a aconseguir que siguin superiors llindar de risc de pobresa de Catalunya.
- Que s'utilitzi el 70% de la base reguladora del cònjuge per calcular la quantia de les pensions de viduïtat.
- Que s'estableixi un nou criteri de revisió anual de les pensions, de manera que les persones grans participin també del progrés econòmic del conjunt de la societat.

- Que es desenvolupi plenament, de manera progressiva, la Llei de prestacions socials de caràcter econòmic.
- Que el govern de Catalunya equipari -de forma gradual- la quantia de l'IRSC (Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya) al llindar de risc de la pobresa del país.
- Que en totes les prestacions de caràcter social, que són competència de l'Ajuntament de Barcelona, el referent econòmic que s'hi apliqui sigui l'IRSC.
- Que en l'actual situació de crisi econòmica l'Ajuntament de Barcelona continuï ampliant els recursos econòmics destinats a situacions d'urgència social en funció de les necessitats existents.
- Que es continuï estenent el servei de teleassistència a la ciutat.
- Que es continuïn ampliant els serveis d'atenció domiciliària i s'estengui el programa "Àpats en companyia".
- Que les administracions públiques continuïn dotant les entitats sense ànim de lucre del finançament necessari (i dins del termini establert) per tal que puguin continuar prestant els seus serveis.
- Que no es redueixin els pressupostos ni les inversions per als casals municipals ni les subvencions per a les entitats de gent gran ja que tenen una important funció social com a espais de relació de foment de l'envelliment actiu i de lluita contra la soledat i l'exclusió social.
- Que es revisin les mesures que afecten les persones grans del Real Decreto Ley 8/2010, de 20 de maig, pel qual s'adopten mesures extraordinàries per la reducció del dèficit públic.

En relació als drets i serveis socials, el Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona exigeix:

- Que es garanteixi el dret a percebre les prestacions de serveis i/o econòmiques del Sistema Català d'Autonomia i Atenció a la dependència, segons el grau i nivell de dependència, donant prioritat als serveis -en el termini més curt possible- tal com està recollit a legislació vigent.

- Que es reconegui socialment la tasca de les persones cuidadores no professionals (actualment majoritàriament dones grans), que se'n garanteixi una formació i un suport de qualitat i se n'incrementi la base de cotització a la Seguretat Social.
- Que els tràmits per suports socials, ajudes i/o prestacions socials de tot tipus siguin més simples i àgils i que es resolguin amb rapidesa per evitar l'angoixa i el deteriorament de les situacions.

Que l'Administració millori els canals d'informació en relació als drets i serveis de les persones grans, per tal que totes les persones grans coneguin els seus drets, els puguin exercir i coneguin els serveis i prestacions als quals es poden acollir. El Consell Assessor i els consells dels districtes s'han de fer responsables d'aquesta tasca i s'hi ha d'involucrar.

En relació a la salut, el Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona exigeix:

- Que el sistema sanitari incorpori metges geriatres en els serveis d'atenció primària.
- Que s'utilitzin els mitjans necessaris en el sistema sanitari per reduir les llistes d'espera.
- Que s'afegeixin les pròtesis dentals, els audiòfons i les ulleres per a les persones grans dins les prestacions del sistema sanitari.
- Que s'incrementin els recursos humans i materials necessaris per atendre les diverses problemàtiques de salut mental. Considerem que els serveis socials i sanitaris per les problemàtiques mentals són la "ventafocs" del sistema de protecció social.
- Que es faci més difusió del Document de Voluntats Anticipades, tant a nivell sanitari com a nivell de tots els mecanismes de protecció jurídica.

En relació a la mobilitat, el Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona exigeix:

- Que s'ampliïn els criteris de renda per accedir a la targeta rosa total i reduïda.
- Que es congelin les tarifes de transport pels beneficiaris de la targeta rosa reduïda.
- Que es continuï el procés de reducció de barreres arquitectòniques als edificis públics, als carrers i al transport públic.

En relació a l'habitatge, el Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona exigeix:

- Que l'Ajuntament de Barcelona continuï apostant per la construcció de noves promocions d'habitatges amb serveis adreçats a persones grans.
- Que s'ampliïn els ajuts per l'acondiciament dels habitatges segons les necessitats de les persones amb dependència o amb mobilitat reduïda per tal d'afavorir la qualitat de vida de les persones grans a les seves llars.
- Que les tramitacions pels ajuts per pagament dels lloguers siguin més àgils i es facin efectives amb celeritat.
- Que es continuï donant suport a les persones grans que són víctimes de l'assetjament immobiliari.

I, finalment, el Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona demana a la societat civil:

- Que les entitats financeres no apliquin comissions a les persones que cobren pensions no contributives i pensions mínimes, sempre que demostrin que no tenen més recursos econòmics; i també es demana que no apliquin comissions abusives a la resta de persones pensionistes.
- Que les companyies de subministrament de serveis bàsics (aigua, llum, gas i telèfon) tinguin tarifes específiques per a les persones amb pensions no contributives i pensions mínimes, sempre que demostrin que no disposen de més recursos econòmics
- Que es rebutgin les pràctiques comercials agressives i abusives que tenen com a principals víctimes les persones grans.

- Que hi hagi més informació sobre les mesures de protecció contra les pràctiques abusives de les empreses de telefonia mòbil i sobre els mecanismes de protecció que tenim com a consumidors.

Les administracions públiques difícilment podran donar resposta a les reivindicacions de la gent gran de Barcelona si no tenen els recursos econòmics suficients; per això cal una fiscalitat justa, equiparada a la mitjana dels països de la Unió Europea, una lluita decidida contra l'economia submergida i el frau fiscal.

L'article 18 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006 diu: "Les persones grans tenen dret a viure amb dignitat, lliures d'explotació i de maltractaments, sense que puguin ésser discriminades a causa de l'edat". El Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona i les entitats de gent gran de la ciutat hem de vetllar per l'acompliment d'aquests drets.